

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101769

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-12-2023

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бенчук Віталій Олександрович

2. Vitalii O. Benchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 032 Історія та археологія

Дата захисту: 29-11-2023

Спеціальність за освітою: історія та археологія

Місце роботи здобувача: Комунальний ліцей «Маріупольський ліцей м. Києва»

Код за ЄДРПОУ: 44878023

Місцезнаходження: вул. Миколи Юнкерова, 55, Київ, 04075, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Разова СВР ДФ 36.053.014

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Агресія РФ проти України у масовій свідомості мешканців Донецької області (2014-2019 рр.).
2. The aggression of the Russian Federation against Ukraine in the mass consciousness of residents of the Donetsk region (2014-2019).

Реферат:

1. У дисертації здійснено ґрунтовне дослідження масової свідомості донеччан, її основні складові. Методом синтезу значного масиву джерел та результатів наукових праць охарактеризовано поведінку мешканців регіону під час російської агресії, причин, які впливали на неї. Виявлено зміни, які відбулися в думках/поглядах жителів Донецької області в умовах гібридного протиборства, як на підконтрольній території, так і на тимчасово окупованих. У роботі стверджується, що Донбас – це штучно сформований регіон, основу якого склав Донецький кам'яновугільний басейн. Він постав після реформаційного періоду в другій половині XIX століття, коли було закладено його соціально-економічний характер та етнічну структуру навколо російсько-української біетнічності. Природні багатства були спустошені російською, а

потім і радянською імперіями. Це стало причиною занепаду місцевої економіки, соціальної інфраструктури, зубожіння місцевого населення та його ностальгії за своєю втраченою значущістю. Окрім соціально-економічного фактора на масові уявлення людей впливали інші чинники, серед яких варто виділити своєрідну роль Партії Регіонів. Вона маніпулювала настроями жителів Донеччини з метою отримання політичної влади, щоб збільшити свій економічний вплив у країні. У своїй партійній пропаганді вона виділяла «винятковість» донеччан, налаштовуючи їх проти жителів західних областей. Але розчарування у своїх «лідерах», спеціальна російська й владна інформаційна кампанія з дискредитації Майдану, спровокували протестні настрої серед населення краю. Останні були використані як місцевими проросійськими силами, котрі прагнули приєднати регіон до Росії, так і місцевою владою, яка хотіла зберегти свій вплив для переговорів з офіційним Києвом. Попри потужний інформаційний вплив на масову свідомість більшість учасників соціологічних опитувань прагнули залишитись у складі єдиної України. Втім, російська військова інтервенція спровокувала збройний конфлікт і утворила окупаційну адміністрацію під вивіскою «ДНР». Це розділило регіон на дві частини: території підконтрольні українським органам влади та на території на яких вони тимчасово не здійснюють свої повноваження. В умовах російсько-української війни масова свідомість змінювалася, що призвело до еволюції думок та настроїв, порівняно з довоєнними. На підконтрольних територіях значно зменшилася прихильність приєднання до російських політичних й економічних проектів, спостерігалася позитивна динаміка із загальноукраїнськими тенденціями відносно ставлення до ідентичності, мови тощо. Проте на тимчасово окупованих територіях відбувалися протилежні тенденції. Тут РФ утворила ментальний анклав з метою генерування власної суспільно-політичної та соціокультурної матриці українського населення під цінності «русского мира». Наукова новизна полягає у постановці та розробці актуальної наукової проблеми, яка до цього часу не була предметом комплексного аналізу і не отримала всебічного висвітлення у вітчизняній і зарубіжній історичній науці. Уперше: п шляхом залучення до наукового обігу широкого кола джерел, періодичних видань, результатів наукових праць комплексно досліджено реакцію донеччан на російську агресію; п розкрита еволюція суспільно-політичних настроїв місцевих жителів протягом 2015-2019 рр. в умовах гібридного протиборства на території підконтрольній Україні, та на теренах, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень; п відображено комплекс чинників, які впливали на настрої населення; п охарактеризовано бачення жителями регіону шляхів урегулювання збройного конфлікту. Уточнено: п понятійно-категоріальний апарат дослідження; п умови формування донецької регіональної ідентичності та її основні складові. Набули подальшого розвитку: п характеристика причин суспільної дезорієнтації мешканців краю унаслідок революційних змін і їх вразливості перед російською пропагандою; п особливості технологій російської агресії на Сході України, її динаміку, еволюцію, цілі; п історична ретроспектива військової інтервенції ЗС РФ на материкову частину України. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що фактичний матеріал та висновки дисертації можуть бути використані при підготовці видань із новітньої історії України; написанні тематичних і узагальнених підручників, посібників та монографій; під час проведення подальших наукових досліджень російсько-української війни; підготовці особового складу військовиків та правоохоронних органів; у навчальному процесі вищих навчальних закладів; у національно-патріотичному вихованні молоді; підготовці державної політики, програм і нормативно-правової бази для деокупації й реінтеграції тимчасово окупованих територій. Ключові слова: Україна, Російська Федерація, донеччани, масова свідомість, настрої, агресія, російсько-українська війна, інформаційний вплив, пропаганда, історична пам'ять, тимчасово окуповані території.

2. The dissertation conducts a thorough study of the mass consciousness of Donetsk residents and its main components. By synthesizing a significant array of sources and results of scientific works, the behavior of the region's residents during the Russian aggression and the reasons that influenced it are characterized. The author reveals the changes that have taken place in the opinions/views of the residents of Donetsk region in the context of hybrid confrontation, both in the government-controlled and temporarily occupied territories. The paper argues that Donbas is an artificially formed region based on the Donetsk coal basin. It emerged after the Reformation period in the second half of the nineteenth century, when its socio-economic character and ethnic structure were

laid down around Russian-Ukrainian bi-ethnicity. Natural resources were devastated by the Russian and then Soviet empires. This led to the decline of the local economy and social infrastructure, the impoverishment of the local population and their nostalgia for their lost significance. In addition to the socio-economic factor, other factors influenced people's mass perceptions, among which is the peculiar role of the Party of Regions. It manipulated the moods of the residents of Donetsk region in order to gain political power in order to increase its economic influence in the country. In its party propaganda, it emphasized the "exclusivity" of Donetsk residents, pitting them against residents of the western regions. But disappointment in their "leaders" and a special Russian and government information campaign to discredit Maidan, provoked protest moods among the population of the region. Despite the powerful informational influence on the mass consciousness, most participants in opinion polls wanted to remain part of a united Ukraine. However, the Russian military intervention provoked an armed conflict and created an occupation administration under the name of the "DPR". This divided the region into two parts: the territories controlled by the Ukrainian authorities and the territories where they temporarily do not exercise their powers. In the government-controlled territories, the commitment to joining Russian political and economic projects has significantly decreased, and there has been a positive trend in the all-Ukrainian trends in attitudes toward identity, language, etc. However, the opposite trends were observed in the temporarily occupied territories. The scientific novelty lies in the formulation and development of an actual scientific problem that has not yet been the subject of a comprehensive analysis and has not received comprehensive coverage in domestic and foreign historical science. For the first time: ▫ by involving a wide range of sources, periodicals, and the results of scientific works in scientific circulation, the reaction of Donetsk residents to Russian aggression was comprehensively studied; ▫ the evolution of socio-political attitudes of local residents during 2015-2019 in the context of hybrid confrontation in the territory controlled by Ukraine and in the areas where public authorities temporarily do not exercise their powers is revealed; ▫ the complex of factors that influenced the mood of the population is reflected; ▫ characterizes the vision of the region's residents of ways to resolve the armed conflict. Clarified: ▫ conditions for the formation of Donetsk regional identity and its main components. Further development has been gained: ▫ characterization of the causes of social disorientation of the residents of the region as a result of revolutionary changes and their vulnerability to Russian propaganda; ▫ peculiarities of Russian aggression technologies in eastern Ukraine, its dynamics, evolution, and goals; ▫ historical retrospective of the military intervention of the Russian Armed Forces in mainland Ukraine. The practical significance of the results obtained is that the factual material and conclusions of the dissertation can be used in the preparation of publications on the modern history of Ukraine; writing thematic and generalized textbooks, manuals and monographs; in conducting further scientific research on the Russian-Ukrainian war; training of military and law enforcement personnel; in the educational process of higher education institutions. Keywords: Ukraine, Russian Federation, Donetsk residents, mass consciousness, moods, aggression, Russian-Ukrainian war, information influence, propaganda, historical memory, temporarily occupied territories.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Benchuk V., Trofymovich V. Hybrid aggression of Russia against Ukraine on the example of Donetsk region (2014-2022). The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2022. P. 424-433.

- Benchuk, V., and Trofymovych, V. (2023). Fakes and manipulations as tools of the information warfare of the Russian Federation against Ukraine on the example of Mariupol and their influence on the public awareness of the youth, Inequality, Informational Warfare, Fakes and Self-Regulation in Education and Upbringing of Youth, Youth Voice Journal Vol. IV, pp. 40-52. ISBN (ONLINE): 978-1-911634-81-2.
- Бенчук В., Трофимович В. Урегулювання збройного конфлікту на сході України крізь призму масової свідомості донеччан на підконтрольній території (2014–2021 рр.). Український історичний журнал. Київ. 2022. № 4. С. 109-115.
- Benchuk V., Trofymovich V. Evolution moods of Donetsk residents on the temporally occupied territory. East European historical bulletin. Drohobych. 2022. Issue 23. P. 171-180.
- Бенчук В., Грицюк В. Перші бої за Іловайськ в серпні 2014 р. Воєнноісторичний вісник. Київ. 2019. Вип. 1 (31). С. 37-54.
- Бенчук В. Суспільно-політичне та силове протистояння в українському місті Маріуполь навесні 2014 року. Воєнно-історичний вісник. Київ. 2019. №. 3 (33). С. 5-22.
- Бенчук В. «Російська весна» в Маріуполі (лютий-червень 2014 року). Вчені записки Таврійського університету імені В. І. Вернадського. Серія «Історичні науки». Київ. 2019. Т. 30 (69). С.7-12.
- Бенчук В. «Російська весна» в Маріуполі на сторінках газети «Приазовский рабочий» (лютий-червень 2014 р.). Військово-науковий вісник. Львів. 2020. Вип. 33. С. 224-239
- Бенчук В., Трофимович В. Реакція жителів Донецької області на збройну агресію Росії проти України у 2014 р. Військово-науковий вісник. Львів. 2020 Вип. 34. С. 172-199.
- Бенчук В. Суспільно-політичні події в Україні у дискурсі донецьких масмедіа грецьких національних меншин (2014-2015 рр.). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». Острог. 2020. Вип. 30. С. 61-65.
- Бенчук В., Трофимович В. Технологія гібридної війни Росії проти України (на прикладі Донеччини). Військово-науковий вісник. Львів. 2021 Вип. 36. С. 3-26.
- Бенчук В. Геополітичні настрої донеччан в умовах збройного конфлікту (2014-2021 рр.). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». Острог. 2022. Вип. 33. С. 48-54.
- Бенчук В., Трофимович В. Загальна оперативна обстановка в зоні проведення АТО (серпень 2014 р.). Військово-науковий вісник. Львів. 2022. Вип. 38. С. 149-166.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трофимович Володимир Васильович

2. Volodymyr V. Trofymovych

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0083-0437

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Олександр Євгенович

2. Oleksandr Y. Lysenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7817-4199

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України НАН України

Код за ЄДРПОУ: 05411698

Місцезнаходження: , Київ, 01001, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Куцька Олеся Миколаївна

2. Olesya M. Kutska

Кваліфікація: д. і. н., професор, 20.02.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5595-2995

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Код за ЄДРПОУ: 08410370

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 32, Львів, 79012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петречко Олег Михайлович
2. Oleh M. Petrechko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5535-3730

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тельвак Віталій Васильович
2. Vitalii V. Telvak

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7825-3871

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ільницький Василь Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ільницький Василь Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Івах Світлана

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна